

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN TÜRK TİCARET KANUNUNDAN KAYNAKLANAN KUSUR SORUMLULUĞU

LIABILITY OF JOINT STOCK COMPANY BOARD MEMBERS FOR DEFECTS ARISING FROM THE TURKISH COMMERCIAL CODE

Dr. Öğr. Üy. Yılmaz YÖRDEM

Dicle Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
ylmzyrdem06@gmail.com
Diyarbakır / Türkiye
ORCID: 0000-0002-8836-8883

ÖZET

Türk Ticaret Kanunu 359. Maddesi hükmü gereğince anonim şirket yönetim kurulu, şirket esas sözleşmesinde atanmış veyahut anonim şirket genel kurulu tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla gerçek veya tüzel kişiden oluşmaktadır. Kanuni düzenlemenin ön gördüğü istisnalar haricinde, anonim şirket, şirket yönetim kurulu tarafından idare ve temsil edilir. Yönetim ve temsil yetkisi kuşkusuz aynı zamanda sorumluluğu da beraberinde getirir. TTK m. 369. maddesi hükmü gereğince, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, görevlerini tedbirli bir yönetici özeniyle ifa etmek ve dürüstlük kurallarına uyarak şirketin menfaatlerini gözetmek sorumluluğu altındadırlar. Söz konusu sorumluluğun bir sonucu olarak anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan sorumluluklarını kusurlu eylemleriyle ihlal ettikleri takdirde, başta şirket olmak üzere, pay sahiplerine ve de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olacaklardır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ilgili hükümleri incelendiğinde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun kural olarak kusura dayalı sorumluluk olduğu, kusursuz sorumluluğun istisna olduğu görülmektedir. Aralarında yönetim kurulu üyelerinin de bulunduğu yöneticiler için Kanun'un münferit hükümlerinde kusursuz sorumluluk ön görülmüştür. TTK 549. maddesi hükmünde düzenlenmiş yönetim kurulu üyelerinin “*Belgelerin ve Beyanların Hukuka Aykırı Olması*”, TTK 550/1. maddesinde düzenlenmiş “*Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar*” ve TTK 552. maddesi hükmünde düzenlenmiş “*Halktan Para Toplamak*” eylemleri için öngörülen sorumluluk kusursuz sorumluluktur.

Anahtar Kelimeler: Yönetim kurulu üyeleri, anonim şirket, sorumluluk, kusur sorumluluğu, kusursuz sorumluluk

ABSTRACT

According to Article 359 of the Turkish Commercial Code, the board of directors of a joint-stock company consists of one or more real or legal persons appointed in the articles of association or elected by the general assembly of the joint-stock company. Except for the exceptions provided for by the legal regulation, the joint-stock company is managed and represented by the company's board of directors.

The management and representation authority undoubtedly also brings responsibility. According to Article 369 of the TCC, the members of the board of directors of a joint-stock company are responsible for performing their duties with the care of a prudent manager and for protecting the interests of the company by complying with the rules of honesty. As a result of this responsibility, the members of the board of directors of a joint-stock company will be liable for the damages they cause, primarily to the company, its shareholders and the company's creditors, if they violate their responsibilities arising from the law and the articles of association through their faulty actions.

When the relevant provisions of the Turkish Commercial Code No. 6102 are examined, it is seen that the liability of the board members of joint-stock companies is, as a rule, liability based on fault, and strict liability is an exception. For managers, including board members, strict liability is foreseen in individual provisions of the Law. The liability foreseen for the actions of board members for “Unlawful Documents and Declarations” regulated in Article 549 of the TCC, “False Declarations Regarding Capital” regulated in Article 550/1 of the TCC, and “Collecting Money from the Public” regulated in Article 552 of the TCC is strict liability.

Keywords: Board members, joint-stock company, liability, fault liability, strict liability,

1. GİRİŞ

Anonim şirket, TTK 329. maddesi hükmü kapsamında, sermayesi belirli, paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı sadece malvarlığıyla sorumluluğun olduğu şirket olarak tanımlanmıştır¹. Anonim şirket yönetim kurulu organı, şirketin daimî ve zorunlu organı olup, TTK 359. maddesi hükmü kapsamında esas sözleşmeyle atanmış veya şirket genel kurulu tarafından seçilmiş, bir ya da daha fazla gerçek veya tüzel kişiden meydana gelir. Anonim şirketin diğer zorunlu organlarında olduğu gibi, yönetim kurulunun da olmaması ve bu hal dolayısıyla fesih davası açılması durumunda mahkemece şirketin feshine karar verilebileceği kabul edilir. Anonim şirketin zorunlu organ eksikliğine bağlı fesih talebini, belli bir paya sahip olması veya azlık oluşturması gerekmeksizin her bir pay sahibi, şirketin her bir alacaklısı veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ayrı ayrı talep ve dava edebilecektir.²

Kanuni istisnalar hariç, anonim şirket yönetim kurulu organı tarafından idare edilir ve temsil edilir. Yönetim kurulu organının yönetim ve temsil yetkisi, beraberinde sorumluluğu da gerektirir. Yönetim kurulu üyeleri, TTK 369. maddesi hükmü kapsamında tedbirli bir yönetici özeniyle görevlerini ifa etmek ve dürüstlük kurallarına uyarak şirketin menfaatlerini gözetmekle yükümlüdürler³. Yönetim kurulu üyeliği görevinin bir sonucu olarak, kanuna aykırı belge düzenlenmesi ve beyan edilmesi, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığının bilindiği halde buna onay verilmesi, pay olarak konulan ayınların değerlendirilmesinde yüksek fiyat biçilmesi veya ayınların niteliklerinin farklı gösterilmesi ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapılması, halka çağrı yapılarak her türlü yoldan para toplanması, kanundan ve esas sözleşmeden doğan sorumlulukların kusurlu bir şekilde ihlal edilmesi, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verilen zarardan sorumlu olmayı gerektirecektir⁴. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bu kapsamda, her ne kadar TTK 549-552. madde hükümleri bakımından sorumlu olabilmesi için kusur şart olmasa da TTK 553. Maddesi hükmü uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin kusurlu bir şekilde ihlal edilmesi, zararın meydana gelmiş olması ve bu iki unsur arasında uygun illiyet bağının bulunması bir koşuldur⁵.

¹ Bkz. 6102 sayılı TTK, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete.

² SOYKAN, İsmail Cem (2012) “Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s.226.

³ Bkz. TTK 369.

⁴ Bkz. TTK 369.

⁵ Bkz. TTK TTK 549-553.

2. ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN KUSUR SORUMLULUĞU

2.1. Genel Olarak

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda, TTK 549-553 hükümleri kapsamında, genel ve özel sorumluluk halleri olarak ikili bir ayrıma gidilmiştir.⁶ TTK. 562. hükmünde ise yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluğu düzenlenmiştir. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının meydana gelebilmesi için, yönetim kurulu üyeleri tarafından; kanuna aykırı belge düzenlenmiş olması veya beyan yapılması, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığının bilinmesine rağmen buna onay verilmiş olması, sermaye payı olarak getirilen aynaların değerlendirilmesinde yüksek fiyat biçilmesi veya niteliklerinin farklı gösterilmesi ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapılması, halka çağrı yapılarak her türlü yoldan para toplanması⁷, kanundan ve şirket esas sözleşmesinden doğan sorumlulukların kusurlu bir şekilde ihlal edilmiş olması gerekmektedir⁸.

Bu kapsamda, her ne kadar anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin TTK 549-552. madde hükümleri kapsamında sorumlu olabilmesi için kusurlu olmaları gerektiği şart olmasa bile, TTK 553. maddesi uyarınca kanundan ve şirket esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin kusurlu bir şekilde ihlal edilmiş olması şart koşulmuştur. TTK 549-552. maddeleri hükmü kapsamında, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, özel sorumluluk olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu bu sorumluluk bakımından yönetim kurulu üyelerinin kusuru aranmamakta ve bu hükümler bakımından yönetim kurulu üyelerinin kusursuz sorumluluğu ile anonim şirkete veya üyelerine ya da alacaklılarına zarar verdiği takdirde sorumluluğuna gidilebilmektedir⁹.

TTK 553. maddesi hükmünde ise, yönetim kurulu üyelerinin, “...kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ettiği” genel sorumluluğu düzenlenmekte olup, kanunda özel olarak sayılan sorumluluklar haricinde kalan eylemler için bu madde hükmü uygulanmakta ve yönetim kurulu üyelerinin söz konusu bu madde hükmü gereği sorumlu olabilmesi için kusurlu olması şartı ön görülmektedir. Ne var ki, TTK 553. maddesi hükmü bakımından sadece, kanuna ve şirket esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu hareket de sorumluluk doğması için yeterli görülmemekle beraber; kusurlu hareket sonucunda bir zarar meydana gelmeli ve bu hareket ile doğan zarar arasında uygun nedensellik bağı bulunması gerekmekte olduğu kabul edilmiştir¹⁰.

İlgili kanunu emredici hükmü uyarınca, anonim şirket yönetim kurulu üyesinin kusurlu hareketinin, kanuna ve şirket esas sözleşmesi hükümlerine aykırı olması gerekmesi birtakım sakıncaları da beraberinde getirmekle; kanunun lafzında yer alan “ve” ibaresi yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışının yalnızca kanuna veya esas sözleşmeye aykırı olması halinde dahi sorumluluğu engelleyebileceği kabul edilmektedir. Zira kanuna ve şirket esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu hareketin aynı anda hem kanuna hem de esas sözleşmeye aykırı olması gerekecektir. Öte yandan, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından, nedensellik bağı da en az kusur ve zarar kadar önemlidir. Zira kusurlu eylem ile verilen zarar arasında nedensellik bağı bulunmuyorsa, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyeceği aşikardır.¹¹

⁶ DEDEAĞAÇ, Ender/SAPAN, Oğuzhan; (2013), “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, Ankara Barosu Dergisi, s. 67.

⁷ TTK m. 552 uyarınca SPK hükümleri saklı tutulmuştur.

⁸ Bkz. TTK 549-562

⁹ Bkz. TTK 549-552.

¹⁰ TTK. M. 553.

¹¹ KOÇ, Himmet, (2020) “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış”, Dergipark, s. 64.

2.2. Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin TBK 49 ve TTK 553. Madde Hükümleri Kapsamında Sorumluluklarının Koşulları

Anonim şirketlerde hem özel hüküm niteliğindeki “kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu” başlıklı TTK 553. maddesi, hem de genel bir hüküm olan 6098 Sayılı TBK¹² 49. maddesi “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür”. Şeklindeki hüküm gereğince, bir arada bulunması gereken şartlar; kusur, zarar ve nedensellik bağıdır. Bu şartlardan herhangi birinin eksik olması yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan söz edilemeyecektir. TTK m. 553 bağlamında yönetim kurulu üyelerinin kusursuz sorumluluğuna gidilememektedir. Kanun hükmünde belirtildiği gibi “...yönetim kurulu üyelerinin, kanundan ve esas sözleşmeden doğan sorumluluklarını kusurlarıyla...” ihlal etmeleri gerekir. Ne var ki, yönetim kurulu üyelerinin salt kusurlu olmaları sebebiyle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilememekte, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu davranış sonucunda bir zarar oluşmuş olması ve kusurlu eylem ile oluşan zarar arasında da uygun bir nedensellik bağının bulunması gerekmektedir¹³.

2.2.1. Kusur

İhmal veya kasıt olarak ortaya çıkabilen kusur, hukuk düzeninde eleştirilen bir eylemin gerçekleştirilmesi olarak görülmektedir. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin TTK 549-552. maddeleri hükümleri kapsamında sorumlu olabilmesi için kusur aslında şart olarak görülmemiştir. Ancak makale çalışmasının da esas konusu olan TTK 553/1. maddesi hükmünde düzenlenmiş olan sorumluluk esas olan kusur sorumluluğudur. TBK 49/1. Maddesinde hükmünde düzenlenmiş “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür” şeklindeki hüküm ve TTK 553/1. maddesi hükmünde düzenlenmiş “Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar” şeklindeki hükümle açıkça izah edildiği üzere, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından kusur zorunlu bir unsur olarak görülmüştür¹⁴.

Bilinmelidir ki burada kusur değerlendirmesi yapılırken, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bireysel durumları değil, objektif koşullara göre, diğer bir ifadeyle mevcut durumda herhangi bir yönetim kurulu üyesinin yapması gereken davranış tarzına bakılır.¹⁵ Objektif davranışın ölçütü olarak da, kanunun öngördüğü özeni gösteren yönetim kurulu üyesinin ortaya koyacağı davranış esas alınacaktır. TTK 553. Maddesi hükmü gereği, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı sorumluluklarının söz konusu olabilmesi için, kusurlu bir davranışla, kanuna veya esas sözleşmeye aykırı hareket edilmiş olması gerek görülmüştür.

¹² Bkz. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 49.

¹³ Bkz. TBK.m.49 ve TTK m. 553.

¹⁴ Bkz. TBK.m.49 ve TTK m. 553 kanun gerekçesi.

¹⁵ POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/CAMOĞLU, Ersin, (2021), Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, 2021, s. 420.

TTK 553/1 maddesi hükmüne kaynaklık eden İsviçre BK m. 754 uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğması için “sorumluluk ihlali” yeterli görülmüştür. İsviçre BK m. 754/1 - “*Die Mitglieder des Verwaltungsrates und alle mit der Geschäftsführung oder mit der Liquidation befassten Personen sind sowohl der Gesellschaft als den einzelnen Aktionären und Gesellschaftsgläubigern für den Schaden verantwortlich, den sie durch absichtliche oder fahrlässige Verletzung ihrer Pflichten verursachen.*” şeklinde olup buna göre, İsviçre BK’ da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun kanuna veya esas sözleşmeye, kusur ile aykırılıktan doğmasına ilişkin bir sınırlama yapılmadığına dayanılmış, anonim şirket yönetim kurulu üyelerine iç yönerge ile yüklenen sorumluluğun ihlali durumunda da yönetim kurulu üyelerinin TTK 553. Maddesi hükmü gereğince sorumluluklarının doğmasının mümkün olduğu değerlendirilmiştir¹⁶.

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için, TTK 553. maddesi açık hükmü uyarınca, şirket, pay sahipleri veya şirket alacaklıları zarara uğramış olsa bile, kusur bulunmayan eylemlerden dolayı oluşan zarardan sorumlulukları olmayacaktır. Nitekim, yüksek mahkeme Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, “...*Kamu düzenine aykırılık halleri ile uyulan bozma ilamının içeriği ve usuli kazanılmış hak ilkesinin re’sen gözetildiği; kararın dayandığı gerektirici sebepler ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmadığı, yine; asıl dava bakımından hükme esas alınan bilirkişi raporunun olaya uygun ve içerik itibarıyla yeterli ve inandırıcı olduğu, birleşen dava bakımından dava konusu zararın meydana gelmesinde davalı yönetim kurulu üyelerinin herhangi bir kusurunun tespit edilemediği anlaşıldığından asıl ve birleşen davada davacı vekili ve asıl dava davalı vekillerinin temyiz sebepleri yerinde görülmemiştir...*” şeklinde karar vermiştir.¹⁷

TTK 553. madde hükmü kapsamında, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri bakımından, kusur yoksa sorumluluk da olmayacaktır. Söz konusu kanuni düzenleme ile anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, kusursuz eylemlerinden dolayı sorumlu olmadıkları kabul edildiğinden, anonim şirket idare ve yönetiminde daha rahat hareket edebilecek ve yapılan her işlemde daha güvenli adımlar atılabilecektir. Bu kapsamda, kanuni düzenleme, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin daha rahat çalışma ortamına sahip olmasına imkan ve olanak sağlamış olsa da, sorumluluk için, kusurlu hareketin, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine birlikte aykırı olması ön görülmüş olması, birtakım sakıncaları da beraberinde getirebileceği de görülmelidir. Kanunun hükmü lafzında yer alan “ve” ibaresi anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kusurlu eylemlerinin, aynı zamanda hem kanuna hem de esas sözleşmeye aykırı olmasını gerek görmekte ve eylemlerin sadece kanuna veya esas sözleşmeye aykırı davranış halinde dahi sorumluluğun önüne geçebilmektedir¹⁸.

Kusurun varlığının ispatı bakımından da TTK hükümleri, 6762 sayılı eski mülga Türk Ticaret Kanunu¹⁹ hükümlerine karşın, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin lehine olduğundan, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kusurlarının ispatının nasıl olacağı bakımından genel ispat kurallarına müracaat edilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Mülga 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu 336 ve 339 maddeleri hükmü uyarınca, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kusurlu olması karine olarak görülmekle, ispat yükü yönetim kurulu üyeleri üzerindedir. Ancak TTK 553. maddesi hükmünde böyle bir hükme yer verilmemiştir²⁰. Dolayısıyla, bu durumda TTK da hüküm bulunmamakla, genel hüküm niteliğinde olan HMK²¹ m. 190 gereği iddia eden iddiasını ispat etmekle yükümlü olacağı kabul edilmesi gerektiği düşünülmüştür.

¹⁶ ÇAMURCU, Emin, (2015), “Anonim Ortaklıklarda Farklaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi”, 12 Levha Yayınları, İstanbul, s. 62 vd.

¹⁷ Yargıtay 6.H.D. 12.06.2024, E. 2023/1970, K. 2024/2114.

¹⁸ Bkz. TTK m. 553 madde hükmü ve gerekçesi.

¹⁹ Bkz. 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı, Mülga Türk Ticaret Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanması ile yürürlükten kaldırılmıştır.

²⁰ Bkz. Mülga eski TTK 336 ve 339. Maddesi ve TTK 553. Maddesi hükmü hükmü ve gerekçesi.

²¹ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2.2.2. Zarar

TTK 553. madde hükmü kapsamında, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının meydana gelebilmesi için, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu bir eylemin yanında zarar unsurunun da gerçekleşmesi gerekmekte olduğu kabul edilir. Zarar kavramı, hukuki sorumluluk durumlarında gerek görülen genel bir koşuldur.²² Zarar, malvarlığında gayri iradi olarak oluşan azalma, borçlarda artış veya kardan mahrum kalma şeklinde tanımlanır.²³ Zarar, müspet ya da menfi zarar olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilir. Sözleşmenin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesinden doğan zarara müspet zarar,²⁴ uyulacağı veya yerine getirileceğine inanılan bir sözleşmenin hüküm ifade etmemesi veya yerine getirilmemesi dolayısıyla güvenin boşa çıkması şeklinde oluşan zarara menfi zarar denilir.²⁵ Diğer bir ifadeyle, sözleşmenin kurulmamasından veya geçerli olmamasından meydana gelen zarar menfi zarardır.²⁶

Yönetim kurulu üyesinin, meydana gelen zarardan sorumlu tutulması bakımından bu ayrımın bir öneminin bulunmadığı açıktır. Zira, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu eylemleri sonucunda oluşan zarar, menfi zarar da olsa, müspet zarar da olsa yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu gene doğacaktır. Aşağıda deha detaylı olarak açıklanacağı üzere, zararın meydana gelmiş olması yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğrudan meydana getirmemektedir. Yönetim kurulu üyesinin kusurlu davranışı sonucunda meydana gelen zarar ile kusurlu eylem arasında uygun nedensellik bağı bulunması zorunlu bir koşul olarak görülmektedir²⁷.

2.2.2.1 Doğrudan Zarar – Dolaylı Zarar

Hukuki mahiyetleri itibariyle, çok farklı unsurları bir arada barındırabilme özelliklerinden dolayı anonim şirketlerde meydana gelen herhangi bir zarardan, yalnızca bir kişi ya da bir taraf değil, birden fazla kişi ya da taraf etkilenenlerdir. Hatta, zarardan doğrudan etkilenenlerin yanında, dolaylı olarak etkilenenlerde olabilmektedir. Bir zarara maruz kalmış anonim şirket tüzel kişiliğinin, pay sahiplerinin ve alacaklıların dolaylı olarak o zarardan etkilenmesi olayında olduğu gibi, zarardan en fazla etkilenen taraf olarak ilk başta şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri ve alacaklıların geldiği söylenebilir²⁸.

Zarara maruz kalanın malvarlığında meydana gelen azalma, borçlarında artış veya kardan mahrum kalma olayına doğrudan zarar olarak tanımlanırken; doğrudan zarara maruz kalanın yanında diğer kişilerin de doğrudan zarardan etkilenerek zarara uğramaları olayına ise dolaylı zarar ise denilmektedir. Doğrudan zarar durumunda, zarar gören kişiler dava açabilecek olup, bu durumda pay sahipleri ve alacaklılar doğrudan zarar gören olabileceklerdir²⁹. Anonim şirket tüzel kişiliğinin de tabii olarak doğrudan zarara uğraması ve doğrudan zarara uğrayan sıfatıyla dava açması olanaklıdır³⁰.

²² EREN, Fikret, (2017), “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 22. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 544 vd.; KILIÇOĞLU, Ahmet M., (2011), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 283

²³ AYHAN, Rıza, (2023), “Şirketler Hukuku Genel Esaslar”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023; AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet, (2020) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2020, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, s. 309 -316; AKDAĞ GÜNEY, Necla, (2012), “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 50.

²⁴ EREN, Fikret; (2024), “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Yetkin Yayınları, 29. Basım, Ankara, s.1057

²⁵ Bkz. Yargıtay HGK. 12.05.2010, E. 2010/244, K. 2010/260

²⁶ EREN, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2024, 29. Basım, s.482

²⁷ ŞENER, Oruç Hami, (2015), “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıkları Hukuku Ders Kitabı”, 2. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, s. 416.

²⁸ BOZKURT YAŞAR, Sevgi, (2018) “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, BATİDER, C. 34, S. 1, , (2018) s. 140; KOÇ, Himmet, s. 67.

²⁹ BOZKURT YAŞAR, Sevgi, s. 140; KOÇ, Himmet, s. 67.

³⁰ BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, (2013), Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora Yayınları, Bursa, s. 106

Yeni göreve başlamış anonim şirket yönetim kurulu üyesinin, şirketi zarara uğratmış eski yönetim kurulu üyelerine karşı farklılaştırılmış teselsül ilkesi gereğince sorumluluk davası açması da imkân dahilinde olduğu söylenebilir³¹.

Hatta, anonim şirket pay sahiplerinin, alacaklıların, şirket tüzel kişiliğinin, hatta farklılaştırılmış teselsül ilkesi uyarınca yönetim kurulunun (eski yönetim kurulu üyelerine karşı) doğrudan zarar halinde, zarara uğrayan sıfatıyla dava açması mümkün görülmüştür³². Burada doğrudan zarar hem sözleşme kaynaklı hem de haksız fiil kaynaklı olabilir. Ne var ki her eylemden de sözleşme kaynaklı zarar doğabileceği ifade edilemez. Zira pay sahipleri ve şirket alacaklıları ile şirketin organları arasında sözleşme ilişkisi söz konusu olmadığından bu kişiler arasında doğan zararlar haksız fiil sorumluluğuna dayanmakta olduğu kabul edilir³³.

Dolaylı zararlar da, dolaylı olarak zarara uğrayan taraflar, farklılaştırılmış teselsül ilkesi kapsamında doğrudan tazminat talep edebileceği ve bu durumda, zarar görenlerle zarar verenler arasında bir sözleşme ilişkisi de aranmaz. Bu kapsamda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri ve alacaklılar doğrudan zarar gören sıfatına haiz olabilirken; pay sahipleri ile alacaklılar, dolaylı zarar gören sıfatına da haiz olabileceği kabul edilmektedir.³⁴

2.2.3. Nedensellik (İllyet) Bağı

Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı eylemlerinden dolayı anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, herhangi bir sorumluluğunun doğması için şart olan kusur ve zararın tek başına varlığı yeterli olmamakla birlikte; var olan bu kusur ve zarar arasında bir illiyet bağı da olması gerekmektedir³⁵. Kusur ve zarar arasında bir nedensellik bağı yok ise; yani zarar, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kusurlu eylemleri sonucu doğmadıysa veya yönetim kurulu üyelerinin kusurlu eylemlerinden dolayı zarar hiç meydana gelmediyse ya da meydana gelen zarara yönetim kurulu üyelerinin kusurlu eylemleri sebep olmadıysa nedensellik bağından söz edilemeyecektir. Zira anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için nedensellik bağı önemli olup, nedensellik bağının bulunmadığı olayda, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan da söz edilemeyecektir³⁶.

2.3. TTK 557. Madde Kapsamında Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

Türk Ticaret Kanunu 557. maddesinde farklılaştırılmış teselsül, “ *Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir. Birden çok sorumlu arasındaki başvuruyu, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir.*” Şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm kapsamında, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin birlikte sebep olduğu zararlarda, her bir yönetim kurulu üyesi, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendilerine yükletilebildiği ölçüde, zarardan diğer yönetim kurulu üyeleriyle beraber müteselsilen sorumlu olur.

³¹ KOÇ, Himmet, s. 68.

³² PULAŞLI, Hasan, (2024), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara, 9. Baskı, s.699

³³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar-I, s. 440; PULAŞLI, Şirketler, s. 699.

³⁴ PULAŞLI, Hasan, (2024), Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, Adalet Yayınevi, Ankara, 5. Baskı, s. 2141

³⁵ ŞENER, Oruç Hami, (2015), Teorik ve Uygulamalı Ortaklıkları Hukuku Ders Kitabı, 2. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, s. 416.

³⁶ TEKİNALP, s. 429; AKDAĞ GÜNEY, s. 276.

Davacı taraf, birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebileceği gibi hâkimden aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini de isteyebilecektir³⁷.

Nitekim uygulamada yüksek mahkeme Yargıtay, “...TTK'nun 557 inci maddesi hükümleri gereğince, birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir. Bu nedenle, kooperatifin, yöneticilere karşı sorumluluk davası açmasının yanı sıra kooperatif ortaklarının, uğradıkları doğrudan doğruya zararları için kooperatifle birlikte yöneticilere karşı maddi ve manevi tazminat davası açma hakları bulunmaktadır...” şeklinde karar vermiştir³⁸.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi kapsamında; anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, kendi kusuruyla sebebiyet verdiği zarardan sorumlu olmakla beraber, kusurundan daha fazlasını da tazmin etmek zorunda kalmazlar³⁹. Bu bağlamda farklılaştırılmış teselsül ilkesi, 6762 sayılı mülga eski TTK zamanındaki mutlak teselsül ilkesi ile karşılaştırıldığında, anonim şirket yönetim kurulu üyelerini bireysel anlamda daha fazla korumakla beraber, bizce de isabetli olarak, daha adil olan, her yönetim kurulu üyesinin kendi kusurundan dolayı kendi sorumluluğuna gidilen bir ilke durumundadır. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi sayesinde, doğrudan doğruya yönetim kurulunun sorumluluğuna gitmek yerine, kusuru ile zarara sebep olmuş yönetim kurulu üyeleri ile zarar gören taraf arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturarak tazminden sorumlu olan yönetim kurulu üyelerini belirlemeye yardımcı olur⁴⁰.

Yukarıda da açıklandığı üzere, farklılaştırılmış teselsül ilkesi ile, zarara kusuruyla sebep olan anonim şirket yönetim kurulu üyesi ile zarara maruz kalmış taraf arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturarak doğrudan zararın tazmininden sorumlu olan yönetim kurulu üyesini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarındaki rücu ilişkisinde Farklılaştırılmış teselsül ilkesi uygulanmamaktadır⁴¹.

Mutlak teselsül ilkesi ile farklılaştırılmış teselsül ilkesini karşılaştırmak gerekirse; mutlak teselsül ilkesinde, yönetim kurulu üyelerinin, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı kusurlu eylemiyle sebep olduğu zarardan, yönetim kurulu üyelerinin tamamı, yönetim kurulu üyesi sıfatı sebebiyle sorumlulukları söz konusu iken; farklılaştırılmış teselsül ilkesi kapsamında, meydana gelen zararın oluşmasında kusuru bulunmayan yönetim kurulu üyesinin, zararın tazmininde sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Zararın meydana gelmesinde, diğer yönetim kurulu üyelerine nazaran daha az kusuru bulunan yönetim kurulu üyesi, zararın tazmininde hâkimin belirlediği sorumluluk tavanı esas alınarak kendi kusuru nispetinde müteselsilen sorumlu olacaktır. Bu tavan ise, meydana gelen olayın özelliklerine, yönetim kurulu üyelerinin kusuruna ve davranışlarına göre mahkeme tarafından belirlenecektir⁴².

³⁷ YÖRDEM, Yılmaz, (2022) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, s. 103 vd.;POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin; Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, s. 434.

³⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.05.1970 tarih ve 2722/2030; 27.02.1990 tarih 9543/1576; 14.02.2005 tarih ve 2004/4501 Esas, 2005/1130 Karar; 19.02.2007 tarih ve 2005/14680 Esas, 2007/3131 karar sayılı ilamlarında da açıklandığı üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 59/3 ücnü maddesinde yöneticilerin kooperatife ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan kooperatifin sorumlu olacağı düzenlenmiş ise de, bu hükmün yöneticiler ile birlikte kooperatifin dahi sorumlu olacağı şeklinde yorumlanması gerekir...” denilmiştir.

³⁹ YÖRDEM, Yılmaz, s.105 vd.; AYHAN, Rıza, (2023), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayınları, Ankara, s.485.

⁴⁰ AYHAN, Rıza, s.486; YÖRDEM, Yılmaz, s.105 vd.

⁴¹ YÖRDEM, Yılmaz, s.106 vd; AYHAN, Rıza, s.486.

⁴² YÖRDEM, Yılmaz, s.121 vd

Farklılaştırılmış teselsül ilkesinde ise, bireysel anlamda kusuru bulunmayan yönetim kurulu üyeleri bakımından bir koruma getirildiği görülmektedir. Bu kapsamda, zararın meydana gelmesinde hiçbir kusuru olmayan ya da daha az kusuru olan yönetim kurulu üyesi, mutlak teselsülde olduğu gibi, tüm zarardan sorumlu olmayacak, kusuru nispetinde sorumlu olacaktır. Diğer bir ifadeyle, meydana gelen zararda kusuru bulunmayan ya da daha az kusuru bulunan yönetim kurulu üyesi, her ne kadar yönetim kurulu üyesi olsa bile, sırf yönetim kurulu üyeliği sıfatıyla zarardan dolayı tazmin sorumluluğu olmayacak ya da kusuru nispetinde olacaktır. Mutlak teselsülde, zarara maruz kalanın tazmin alacaklısı, herhangi bir yönetim kurulu üyesinden alacağının tamamını talep edebilmekle alacağına bir an önce kavuşabilirken, farklılaştırılmış teselsül ilkesinde alacaklı, yalnızca zarardan sorumlu yönetim kurulu üyesine karşı talepte bulunabilmektedir. Bu durum, alacaklının, alacağına kavuşma süresini uzatabilir⁴³. Hatta, zararın oluşumunda kusuruyla sebebiyet veren yönetim kurulu üyesinin yeterli tutarda mal varlığına sahip olmaması durumunda, diğer bir ifadeyle aciz halinde olması durumunda, mutazarrır zararını kısmen ya da tamamen tazmin etme şansını kaybedebilecektir. Dolayısıyla, farklılaştırılmış teselsül ilkesinin, mutazarrır kişi bakımından olumsuz ve dezavantajlı olduğu söylenebilir⁴⁴.

Bir örnekle olayı açıklamak gerekirse; A, B ve C adlı X anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, kusurları sonucunda meydana gelen zarar 20.000 TL olup, zarardan, A'nın %50, B'nin %30, C'nin %40 sorumluluk tavanı belirlenmiş olması durumunda farklılaştırılmış teselsül ilkesi gereğince, A, B ve C yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları, A- 10.000 TL, B- 6.000 TL ve C- 8.000 TL olarak sorumlulukları belirlenecektir. Bu kapsamda, zarar gören, tüm yönetim kurulu üyelerinden zararının tamamını değil, yönetim kurulu üyesi A'den en fazla 10.000, B'den 6.000, C'den 8.000 TL talep edebilecektir. Bu oranlar yönetim kurulu üyelerinin tazminle sorumlu olduğu sorumluluk tavanıdır. Zira sorumluluk oranlarına bakıldığında %100'den fazla olabilmekte ancak zarar gören en fazla zararının %100'ünü isteyebilecektir⁴⁵.

Mahkemenin belirleyeceği tavan, kusurlu yönetim kurulu üyesinin net sorumluluğu olmamakla birlikte, olayın oluşuna, durumun gereklerine ve kusur durumuna göre belirlenen yönetim kurulu üyesinden talep edilebilecek azami tutardır. Bu tutarı ödeyerek aslında ödemesi gerekenden daha fazlasını ödediğini düşünen yönetim kurulu üyesi, kendi iç ilişkilerinde TTK m. 557/3 kapsamında diğer yönetim kurulu üyelerine karşı rücu davası açabilecektir. Rücu davasında yapılacak değerlendirmede, yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunun tavanının belirlendiği davadan bağımsız olarak mahkeme net bir değerlendirme yapacak ve yönetim kurulu üyelerinin net sorumluluğuna hükmedecektir. Bu kapsamda, yukarıdaki örnekte sorumluluk tavanı 10.000 TL olan ve bu miktarı zarar görene ödeyen A'nın, rücu davasında, net sorumluluğunun 8.000 TL olduğuna karar verilirse; A fazla ödediği 2.000 TL'yi diğer sorumlular C ve D'den rücu edebilecektir⁴⁶.

3.SONUÇ

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin Türk Ticaret Kanunundan kaynaklanan kusur sorumluluğunda, kusurlarıyla kanuna veya esas sözleşmeye aykırı davranmış olmalarına bağlı kılınmıştır. Kusur koşulu TTK m. 553/1. maddesi hükmünde açıkça ifade edilmiştir. Ancak burada asıl tartışma konusu, anonim şirket yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davasında davacının kusuru ispat etmesi gerekip gerekmeyeceği konusudur. Tartışmanın kaynağı, mülga eski Türk Ticaret Kanunundan farklı olarak yeni Türk Ticaret Kanunu'nda davalının kusursuzluğunu ispat etmesi gerektiği noktasında açık bir hükmün bulunmamasıdır.

⁴³ AYAN, Özge, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 244.

⁴⁴ YÖRDEM, Yılmaz, s.121 vd.

⁴⁵ PULAŞLI, Hasan; (2024), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara, 9. Baskı, s.727.

⁴⁶ PULAŞLI, Hasan, s. 727; YÖRDEM, Yılmaz, s.121 vd.;

Bu farklılık dolayısıyla öğretide ifade edilen bir görüşe göre davacının, aynen haksız fiil sorumluluğunda olduğu gibi, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin de kusurunu ispat etmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Mülga eski Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olan “*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*” ibaresi çıkartılarak yöneticilerin kusurlu olduğuna dair düzenlenmiş karinenin de çıkartıldığını bu sebeple de ispat yükünün davacıda olması gerektiği savunulmaktadır. İfade edilen diğer bir görüşe göre ise, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun sözleşmesel bir sorumluluk olduğunun kabul edilmesi dolayısıyla, kusur karinesinin TBK 112. maddesi hükmünden kaynaklandığı, sözleşmesel sorumluluğa ilişkin bu genel düzenleme uyarınca sözleşmeye aykırı davrananın kusuru bulunmadığını ispat etmekle sorumlu olduğu, TBK. 112. maddesinin zaten düzenlenmiş olan bu kuralın TTK'da açıkça tekrar edilmemiş olmasının sonucu değiştirmeyeceği ileri sürülmüştür. Üçüncü bir diğer görüşe göre, şirketin ve pay sahiplerinin davacı olmaları durumunda, sözleşmesel ilişki olması dolayısıyla kusursuzluğun ispatının davalı tarafta olması gerektiği, alacaklıların dolayısıyla ya da doğrudan zararlarına ilişkin taleplerinin haksız fiil sorumluluğu niteliğinde olacağı ve kusuru ispat yükünün davacılar da olması gerektiği savunulmuştur.

Kanaatimizce, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu “*Borcun İfa Edilmemesi*” başlığı altındaki 112. maddesi hükmü, “*Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*” Şeklinde hüküm bulunduğu, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında sözleşmesel bir bağ olduğunun kabul edilmiş olması hasebiyle, Türk Borçlar Kanunu 122/1. maddesi, “*Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür.*” Şeklindeki hüküm gereğince sözleşmeye aykırılık bulunmadığını ispatla sorumlu olanın davalı olması hasebiyle ikinci görüşün daha isabetli olduğu düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY, Necla, (2012), “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, Vedat Kitapçılık, İstanbul

AYAN, Özge, (213), “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Adalet Yayınevi, Ankara,

AYHAN, Rıza, (2023), “Şirketler Hukuku Genel Esaslar”, Yetkin Yayınları, Ankara.

AYHAN, Rıza/ **ÇAĞLAR**, Hayrettin/**ÖZDAMAR**, Mehmet, (2020), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2020, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

BİLGİLİ, Fatih/**DEMİRKAPI**, Ertan, (2013), Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora Yayınları, Bursa.

BOZKURT YAŞAR, (2018) Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, **BATİDER**, C. 34, S. 1, s. 137-168.

DEDEAĞAÇ, Ender/**SAPAN**; Oğuzhan, (2013), “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu”, Ankara Barosu, Ankara.

EREN, Fikret; (2024), “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2024, 29. Basım

KOÇ, Himmet; (2020), “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış”, **Dergipark**, s. 174-192.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., (2011), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara.

POROY, Reha/**TEKİNALP**, Ünal/**ÇAMOĞLU**, Ersin; (2021) “Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık”, İstanbul.

PULAŞLI, Hasan, (2024) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara.

PULAŞLI, Hasan; (2024), “Şirketler Hukuku Şerhi”, Cilt 2, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara.

ŞENER, Oruç Hami, (2015), “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıkları Hukuku Ders Kitabı”, 2. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara.

SEVİ, Ali Murat, (2016), “Anonim Ortaklıkta Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Adına Tescil Edilen Gerçek Kişinin Hukuki Sorumluluğu”, BATİDER, C. 32, S. 3, Ankara.

YÖRDEM, Yılmaz, (2022) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

T.C. Mülga Yasalar (07/06/1956), 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu, Ankara, Resmi Gazete (9353 sayılı)

T.C. Yasalar (04/02/2011), 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, Ankara, Resmi Gazete (27836 sayılı)

T.C. Yasalar (04/02/2011), 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Ankara, Resmi Gazete (27836 sayılı)

T.C. Yasalar (14/02/2011), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara, Resmi Gazete (27846 sayılı)

YARGITAY KARARLARI

-Yargıtay 11. H.D. 14.05.1970 Tarih, E. 1970/2722, K. 1970/2030 sayılı Kararı, (Erişim Tarihi: 10.01.2025 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

-Yargıtay 11. H.D. 27.02.1990 Tarih, E. 1990/9543, K. 1990/1576 sayılı Kararı. (Erişim Tarihi: 10.01.2025 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

-Yargıtay 11. H.D., 14.02.2005 Tarih, E. 2005/2004, K. 2005/4501 sayılı Kararı, (Erişim Tarihi: 10.01.2025 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

-Yargıtay 11. H.D. 19.02.2007 Tarih, E. 2007/2005, K. 2007/14680 sayılı kararı, (Erişim Tarihi: 10.01.2025 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

-Yargıtay 6.H.D. 12.06.2024 Tarih, E. 2023/1970, K. 2024/2114 sayılı kararı. (Son Erişim Tarihi: 12.01.2025, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

- Yargıtay HGK. 09.12.2020 Tarih, E. 2017/140, K. 2020/1013 sayılı kararı. (Son Erişim Tarihi: 12.01.2025, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

- Yargıtay HGK. 12.05.2010 Tarih , E. 2010/244, K. 2010/260 sayılı kararı. (Son Erişim Tarihi: 12.01.2025, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay>)

ÇAMURCU, **Emin**, Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, 2015, 12 Levha Yayınları, Baskı 1, İstanbul.

EREN, Fikret, (2017), “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 22. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.

SOYKAN, İsmail Cem; Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012